

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ**

ЗЕЛЕНІН Михайло Едуардович

УДК 33. 658:338.512

**ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА
З ВИКОРИСТАННЯМ ІНСТРУМЕНТАРІЮ МОДЕЛЮВАННЯ
БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ТОВ «САХАРОК-БАЛУ»**

Спеціальність 051 – економіка

АВТОРЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи магістра

Краматорськ – 2020

Магістерською роботою є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі Економіки підприємства Донбаської державної машинобудівної академії Міністерства освіти і науки України (м. Краматорськ).

Науковий керівник – кандидат технічних наук, доцент, доцент каф.
економіки підприємства
Касьянюк Сергій Володимирович,
Донбаська державна машинобудівна академія
Міністерства освіти і науки України
(м. Краматорськ), викладач кафедри
економіки підприємства.

Рецензент:

канд. екон. наук, доцент, доцент каф. менеджменту

Шашко Вікторія Олександрівна, Донбаська державна машинобудівна академія
(м. Краматорськ).

Захист роботи відбудеться *22 грудня 2020 року о 10.00* на засіданні державної
екзаменаційної комісії у Донбаській державній машинобудівній академії
Міністерства освіти і науки України за адресою: 84300, Україна, Донецька
область, м. Краматорськ, б-р. Машинобудівників, 39, ауд. 2417

Секретар ДЕК

кандидат економічних наук, ст. викладач

О. В. Латишева

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність роботи. Актуальність теми дослідження кваліфікаційної роботи полягає в тому, що в сучасних умовах конкурентоспроможність підприємства забезпечується, в цілому, через нарощування наявних ресурсів і напрямів розбудови та зміцнення ресурсного потенціалу фірми, зменшення витрат на виробництво, зростання якості продукту.

Першочерговою ціллю керівництва підприємства в умовах ринку, який характеризується нестабільністю макро- і мікроекономічних чинників, є оцінка й визначення поточних можливостей цієї компанії, тобто її перспективу; встановлення балансу можливостей підприємства з потенціалом зовнішніх факторів для досягнення запланованих цілей та з метою існування в умовах конкуренції сьогодні й в перспективі.

Дослідження ресурсного потенціалу підприємства в умовах економічної ситуації, яка склалась в Україні, дає змогу визначити потенційні можливості досягнення конкурентних переваг та виходів на нові зовнішні ринки. З вищесказаного можна дійти висновку, що проблема підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу – це актуальне питання, вирішенню якого і присвячується дана робота.

Наукові підходи до визначення можливості моделювання на підприємствах бізнес-процесів і встановлення специфіки використання результатів цього моделювання для оптимізації ресурсного потенціалу по усім визначеним бізнес-процесам не є достатньо сформованими, що ускладнює подальші дослідження в означеному напрямку. Тому проблема формування методології управління бізнес-процесами для досягнення практичних результатів оптимізації ресурсного потенціалу є актуальною і потребує ретельного дослідження.

Питання, що стосуються вивчення різних аспектів економічних, виробничих, ресурсних можливостей підприємства вивчали як вітчизняні, так і зарубіжні вчені-економісти: О. А. Богуцький, М. В. Гладій, С.В. Додонов, В.Ф. Іванюта, І.І. Лукінов, Б.Й. Пасхавер, В.І. Свободін, Д.А. Черніков, Д.К. Шевченко, Е.Б. Фігурнов та ін.

Мета и завдання дослідження. *Метою кваліфікаційної роботи магістра є комплексний аналіз ресурсного потенціалу підприємства, дослідження удосконалення організаційно-економічного механізму управління ресурсами з врахуванням особливостей бізнес-процесів на прикладі ТОВ «Сахарок-Балу».*

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішити наступні *завдання*:

- розглянути теоретичні аспекти дослідження ресурсів підприємства;
- вивчити методику аналізу забезпеченості ресурсами підприємства;
- вивчити методику аналізу ресурсів підприємства;
- провести аналіз ресурсного потенціалу підприємства;
- провести аналіз ресурсного потенціалу, та підвищення ефективності їх використання;
- удосконалити методику оцінки ефективності використання ресурсів ТОВ «Сахарок-Балу».

- розробити заходи, щодо удосконалення системи управління ресурсного потенціалу ТОВ «Сахарок-Балу».

Об'єкт дослідження: процеси управління ресурсним потенціалом ТОВ «Сахарок-Балу».

Предмет дослідження: теоретичні засади та методичні підходи до аналізу й оцінки рівня ресурсного потенціалу, оптимізації системи управління ресурсним потенціалом в умовах ТОВ «Сахарок-Балу».

Методи дослідження. Для вирішення поставлених у роботі завдань використовувалися наступні методи: економічного аналізу, синтезу, порівняння, аналогії, наукової абстракції, індукції, дедукції, спостереження, групування, узагальнення, прогнозування.

Інформаційну базу роботи становили підручники, навчальні посібники, наукові праці та статті вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів з питань теорії і практики аналізу та оцінки ресурсного потенціалу, дані статистичної звітності.

Новизна одержаних результатів полягає в подальшому розвитку теоретичних, науково-методичних положень і практичних рекомендацій, які визначають принципи та організаційно-змістові аспекти формування та розвитку системи організаційно-економічного управління ресурсним потенціалом на ТОВ «Сахарок-Балу» на основі логістичного підходу. Основні положення, які відображають новизну дослідження, полягають у такому:

удосконалено:

теоретико-методичний підхід до формування системи організаційно-економічного механізму управління ресурсним потенціалом в умовах ТОВ «Сахарок-Балу» на підґрунті використання логістичного підходу, що забезпечує підвищення обґрунтованості встановлення рівня додаткової економії та стимулює підвищення використання ресурсного потенціалу.

дістало подальшого розвитку:

теоретичний підхід до розуміння сутності ресурсного потенціалу підприємства на підґрунті узагальнення та системи показників оцінки ефективності використання ресурсів підприємства;

прийоми оцінки параметрів використання ресурсного потенціалу ТОВ «Сахарок-Балу» засновані на створенні відділу логістики на підприємстві;

обґрунтування заходів щодо забезпечення безпечних і комфортних умов праці при роботі на ПЕОМ шляхом визначення небезпечних та шкідливих виробничих факторів та оцінки безпеки при надзвичайних ситуаціях.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні та науково-методичні положення, викладені в роботі, доведено до рівня практичних рекомендацій і впроваджено у роботу ТОВ «Сахарок-Балу».

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота магістра є самостійно виконаною працею, в якій наведено авторські положення, висновки і рекомендації щодо економічного обґрунтування системи організаційно-економічного механізму управління ресурсним потенціалом ТОВ «Сахарок-Балу».

Публікації. Основні положення та результати роботи відображено у науковій праці – у науковому виданні ВАК. Загальний обсяг публікацій складає 1,1 ум. друк. арк., з яких особисто авторові належить 0,25 ум.-друк. арк.

Обсяг і структура роботи. Кваліфікаційна магістерська робота складається із вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 165 сторінок основного тексту. Робота містить 17 таблиць та 12 рисунків, список використаної літератури (38 бібліографічних джерела), 5 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

Перший розділ роботи «**Теоретико-методичні засади формування та використання ресурсного потенціалу підприємств**» спрямований на визначення суті поняття «ресурсний потенціал», його видів і складових, а також систематизації тлумачення категорії «ресурсний потенціал» в економічній літературі.

В економічній літературі у визначенні поняття «потенціал» поки що зустрічаються значні розходження. Потенціал характеризує сукупну можливість підприємства або іншого об'єкту дослідження у вирішенні тих чи інших завдань. Він об'єднує фактори, ресурси, потужності підприємства. Елементами потенціалу є всі ресурси, які відокремилися у процесі виробництва і будь-яким чином пов'язанні з функціонуванням підприємства.

Встановлено, що потенціал підприємства можна розглядати з двох позицій: ресурсної – як сукупності ресурсів та зв'язків між ними, та функціональної – як комплексу функцій, що забезпечують реалізацію здібностей та можливостей.

Зроблено висновок, що ресурсним потенціалом компанії є сукупність ресурсів, які є в розпорядженні фірми, й спроможність робітників і менеджерського персоналу користуватися ресурсами за для виробництва товарів (послуг) й отримання максимальних прибутків. Також, ресурсний потенціал підприємства можна трактувати як властивість його наявних ресурсів забезпечити очікуваний результат підприємницької діяльності внаслідок їх використання, орієнтуючись при цьому на умови динамічного зовнішнього середовища та адаптацію до нього через застосування відповідних засобів впливу.

Елементами ресурсного потенціалу підприємства є наступні види ресурсів: трудові; фінансові; матеріальні (основні фонди та оборотні активи); нематеріальні; інформаційні.

Вияснено, що існує три групи методів оцінки потенціалу фірми, а саме: результативний – коли оцінюється вартість об'єкта керуючись величиною чистого потоку позитивних результатів від користування ним; витратний – визначається вартість об'єкта, враховуючу суму витрат на його створення; порівняльний – відбувається порівняння підприємства з аналогами.

Зроблено висновок, що для досягнення поставлених цілей підприємству необхідно володіти високим рівнем ресурсного потенціалу, оцінка якого має носити комплексний характер.

У другому розділі «Аналіз сучасного стану та ефективності використання ресурсного потенціалу ТОВ «Сахарок-Балу»» приведена характеристика діяльності підприємства і визначені можливості для ефективного використання ресурсним потенціалом.

Предметом діяльності ТОВ «Сахарок-Балу» сьогодні є кондитерська промисловість, виробництво кондитерських виробів: цукерки та набори цукерок, вафлі, пряники, печиво, тістечка, драже.

В 2018 році порівняно з попереднім роком чистий дохід збільшився на 3524 тис. грн. (на 6,6%), а в 2019 році – на 24984 тис. грн. (на 43,7%). Фірма прибуткова як у 2018 так і в 2019 році. Чистий прибуток збільшився в 2018 році на 15,3% (з 1692 тис. грн. до 1950 тис. грн.), а в 2019 році – на 293,1% (з 1950 тис. грн. до 7666 тис. грн.).

Загальна вартість основних фондів станом на грудень 2019 року зросла на 28% й складає 27462 тис. грн. 99,7% від цієї суми припадає на виробничі фонди.

У звітному році операційні витрати збільшились на 18529 тис. грн. й становлять 74278 тис. грн., більша їх частина (72,5%) надходить на матеріальні витрати (36436,3 тис. грн.). Питома вага витрат на оплату праці у загальній сумі операційних витрат збільшилась із 35,5% до 34,8% й становить 25876 тис. грн. Зменшилась питома вага інших операційних витрат (на 36 тис. грн. або на 2,7%). Амортизаційні відрахування зросли на 42,4% (з 2595 тис. грн. до 3695 тис. грн.).

Аналіз показав, що відбулося значне зростання у 2019 році порівняно з 2017 роком вартості основних фондів, темп росту становить 103,7% у 2018 році, та 128% у 2019 році. Також зростав й чистий дохід на 6,6% у 2018 році, та на 43,7% у 2019 році. Фондовіддача також збільшилась на 2,7% у 2018 році, та на 12,2% у 2019 році. Загальний вплив факторів користування основними фондами збільшився у 2019 році на 20310,2 грн. порівняно з 2018 роком.

В звітному році матеріаловіддача на підприємстві збільшилась на 0,09 грн. (на 6,59%), а матеріаломісткість знизилась на 0,04 грн. (на 6,18%). Матеріаловіддача збільшилась за рахунок зростання вартості чистого доходу від реалізації продукції та зростання матеріальних витрат в звітному році порівнюючи з минулим роком на підприємстві. Ці ж фактори вплинули на зменшення матеріаломісткості.

Аналіз показує, що коефіцієнт плинності в 2019 році в порівнянні з 2017 роком збільшився на 2%. При цьому плинність кадрів знаходиться на дуже низькому рівні. За 2019 рік на підприємство було прийнято 27 осіб, а звільнилося за цей же період 25 осіб, з них покинули підприємство за власним бажанням – 14 осіб, а 2 особи звільнено за прогули і інші порушення трудової дисципліни.

Але має тенденція до збільшення чисельності працівників. Все це свідчить про сприятливу обстановку на досліджуваному підприємстві в області роботи з кадрами оскільки кадровий склад постійно оновлюється.

В порівнянні з 2018 роком в 2019 році виробка на одного робочого збільшилась на 2,65 грн., що характеризує ефективну динаміку використання кадрового потенціалу підприємства.

В цілому, можна сказати, що спостерігається тенденція до збільшення обсягів діяльності та покращення фінансових результатів.

У третьому розділі «**Формування системи забезпечення та ефективного використання ресурсного потенціалу ТОВ «Сахарок-Балу»**» було обґрунтовано шляхи підвищення ресурсного потенціалу підприємства та представлено заходи, спрямовані на покращення ресурсного потенціалу підприємства на основі логістичного пошуку оптимального маршруту.

Узагальнення передового досвіду зарубіжних і вітчизняних підприємств показало, що лише отримана оперативно адекватна інформація, є єдиною можливою основою належного і своєчасного виконання складних завдань управління. Тому інформація є критичним чинником, якщо йдеться про процес створення нових благ (послідовність дій, що сприяють створенню нових благ та комерціалізації інноваційних ідей), процес постачання (урізноманітнення каналів руху матеріальних, фінансових та інформаційних ресурсів), процес побудови системи цінностей для кінцевого споживача (спонукання до виникнення нових потреб).

Суть першого завдання ІСРУП полягає у тому, щоб дати змогу керівникам підприємства формувати запити в прямому інтерактивному режимі он-лайн, регулярно співпрацювати з інтелектуальними агентами, які цілодобово опрацьовуватимуть за заданим напрямом не тільки внутрішню інформацію, але зовнішню через Інтернет. Нова інформація автоматично знаходитиме на потрібний комп'ютер. Керівники завжди отримуватимуть повсякденну необхідну інформацію, яка уможливить ефективне планування діяльності їхніх підрозділів, підприємства та прийняття управлінських рішень.

Логістична концепція організації виробництва включає в себе наступні основні положення: відмову від надлишкових запасів, відмову від завищеного часу на виконання основних і транспортно-складських операцій, відмову від виготовлення серій деталей, на які немає замовлення покупців, усунення нераціональних внутрішньозаводських перевезень, перетворення постачальників з протилежної сторони в доброзичливих партнерів.

Для впровадження логістичної концепції створюється відділ логістики. Це лінійно-штабна структура. Вона покликана координувати, об'єднувати і контролювати всі роботи з організації руху товару, які виконують підрозділи підприємства. Для вирішення завдань представлено полігон мережі повідомлень графом, тобто точками (вершинами), з'єднаними між собою спрямованими лініями (дугами), надана модульна структура алгоритму програми логістичного пошуку оптимального маршруту.

Автоматизація визначення оптимального маршруту дозволить заощадити час логіста за рахунок автоматичної обробки експериментальних даних і оформленні звіту про аналіз. Джерела економії при цьому визначаються за наступними напрямками: зниження трудомісткості, збільшення обсягів і скорочення термінів обробки інформації, підвищення коефіцієнта використання обчислювальної техніки, засобів підготовки та передачі інформації. Граф представлено на рис. 1.

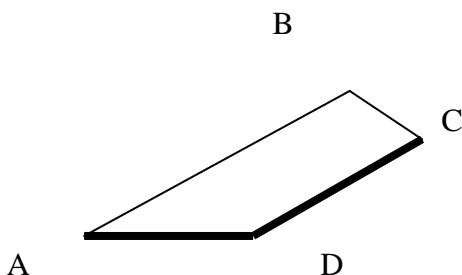

Рисунок 1 – Граф транспортної мережі між пунктами А і С.

Економічна ефективність = $41086,43 - 0,42 \times 71044,1 = 11\,247,91$ грн.

Економічний розрахунок показує, що розробка і використання ПП «Автоматизація визначення оптимального маршруту» є економічно виправданим і доцільним, так як термін окупності капіталовкладень менше нормативного, а коефіцієнт економічної ефективності капіталовкладень більше нормативного.

У **4 розділі з охорони праці** проаналізовано небезпечні і шкідливі виробничі фактори при роботі користувача ПЕОМ, розроблені заходи щодо забезпечення безпечних і комфортних умов праці. Розроблено заходи дозволили підвищити продуктивність праці.

ВИСНОВКИ

У ході кваліфікаційної роботи було досліджено ресурсний потенціал ТОВ «Сахарок-Балу».

1. Розглянуто категорія «ресурсний потенціал підприємства», визначено його складові, методи розрахунку. Зроблено висновок, що ресурсним потенціалом компанії є сукупність ресурсів, які є в розпорядженні фірми, й спроможність робітників і менеджерського персоналу користуватися ресурсами за для виробництва товарів (послуг) й отримання максимальних прибутків.

2. Проведено аналіз ресурсного потенціалу ТОВ «Сахарок-Балу», яке спеціалізується на виробництві кондитерських виробів.

3. Зроблено висновок про втрати робочого часу та низьку продуктивність, що робить актуальною розробку системи заходів з підвищення продуктивності праці, мотивації та вдосконалення системи управління на підприємстві.

4. Встановлено, що незважаючи на позитивну динаміку розвитку підприємства, ріст продуктивності праці випереджає ріст оплати праці. Тому, пропонується створити відділ логістики, який буде об'єднувати і контролювати всі роботи з організації руху товару, які виконують підрозділи підприємства.

5. У розділі з охорони праці проаналізовано небезпечні і шкідливі виробничі фактори при роботі користувача ПЕОМ, розроблені заходи щодо забезпечення безпечних і комфортних умов праці. Розроблено заходи щодо підвищення продуктивності праці.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1. Віхрова Є.П., Зеленін М.Е., Губанов О.О., Лютий М.Е. Моделювання бізнес-процесів управління персоналом на прикладі підприємства харчової промисловості *Економічний вісник Донбасу: науковий журнал*. 2020. Випуск №3(61). С. 100-116 (фахове видання, Index Copernicus)

АНОТАЦІЯ

Зеленін Михайло Едуардович. Шляхи покращення ресурсного потенціалу підприємства з використанням інструментарію моделювання бізнес-процесів ТОВ «Сахарок-Балу». – Кваліфікаційна праця на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 051 Економіка. – Донбаська державна машинобудівна академія МОН України, Краматорськ, 2020.

Об'єкт дослідження – процеси управління ресурсним потенціалом ТОВ «Сахарок-Балу».

Предмет дослідження – теоретичні засади та методичні підходи до аналізу й оцінки рівня ресурсного потенціалу, оптимізації системи управління ресурсним потенціалом в умовах ТОВ «Сахарок-Балу».

У першому розділі кваліфікаційної роботи розглянуто теоретичні положення про ресурсний потенціал підприємства, визначено поняття «ресурсний потенціал», його види і складові, а також систематизовано тлумачення категорії «ресурсний потенціал» в економічній літературі. Представлено методи аналізу ресурсного потенціалу на промисловому підприємстві.

У другому розділі проведено аналіз загального обсягу ТОВ «Сахарок-Балу», надано економічну оцінку та ефективність використання ресурсного потенціалу підприємства, оцінку трудового потенціалу підприємства, проаналізовано продуктивність праці на ТОВ «Сахарок-Балу».

У третьому розділі запропоновані рекомендації щодо покращення ресурсного потенціалу підприємства на основі логістичного пошуку оптимального маршруту.

В четвертому розділі наведено кількісну оцінку умов праці на робочому місці, розглянуті основні напрями забезпечення безпечних і комфортних умов праці та напрями забезпечення безпечних та комфортних умов праці при роботі на ПЕОМ.

Ключові слова: *ресурси, потенціал підприємства, конкурентоспроможність, підвищення ресурсного потенціалу, ключові фактори успіху*

АННОТАЦИЯ

Зеленин Михаил Эдуардович. Пути улучшения ресурсного потенциала предприятия с использованием инструментария моделирования бизнес-процессов ООО «Сахарок-Балу». – Квалификационная работа на правах рукописи.

Квалификационная работа на соискание степени высшего образования – магистра по специальности 051 Экономика. – Донбасская государственная машиностроительная академия МОН Украины, Краматорск, 2020.

Объект исследования – процессы управления ресурсным потенциалом ООО «Сахарок-Балу».

Предмет исследования – теоретические основы и методические подходы к анализу и оценке уровня ресурсного потенциала, оптимизации системы управления ресурсным потенциалом в условиях ООО «Сахарок-Балу».

В первом разделе квалификационной работы рассмотрены теоретические положения о ресурсном потенциале предприятия, определено понятие «ресурсный потенциал», его виды и составляющие, а также систематизированы категории «ресурсный потенциал» в экономической литературе. Представлены методы анализа ресурсного потенциала на промышленном предприятии.

Во второй главе проведен анализ ООО «Сахарок-Балу», предоставлена экономическая оценка и эффективность использования ресурсного потенциала предприятия, оценка трудового потенциала предприятия, проанализирована производительность труда на ООО «Сахарок-Балу».

В третьем разделе предложены рекомендации по улучшению ресурсного потенциала предприятия на основе логистического поиска оптимального маршрута.

В четвертом разделе приведена количественная оценка условий труда на рабочем месте, рассмотрены основные направления обеспечения безопасных и комфортных условий труда и направления обеспечения безопасных и комфортных условий труда при работе на ПЭВМ.

Ключевые слова: ресурсы, потенциал предприятия, конкурентоспособность, повышение ресурсного потенциала, ключевые факторы успеха

SUMMARY

Zelenin Mikhail Eduardovich. Ways to improve the resource potential of the enterprise using the tools of business process modeling LLC «Saharok-Balu». – Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for a master's degree in specialty 051 Economics. – Donbas State Engineering Academy of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Kramatorsk, 2020.

The object of research – the processes of resource management of LLC «Saharok-Balu».

The subject of research – theoretical principles and methodological approaches to the analysis and evaluation of the level of resource potential, optimization of the resource potential management system in the conditions of LLC «Saharok-Balu».

The first section of the qualification work considers the theoretical provisions of the resource potential of the enterprise, defines the concept of «resource potential», its types and components, as well as systematizes the interpretation of the category «resource potential» in the economic literature. Methods of analysis of resource potential at the industrial enterprise are presented.

The second section analyzes the total volume of «Saharok-Balu» LLC, provides an economic assessment and efficiency of the resource potential of the enterprise, assessment of the labor potential of the enterprise, analyzes labor productivity at «Saharok-Balu» LLC.

The third section offers recommendations for improving the resource potential of the enterprise based on the logistical search for the optimal route.

The fourth section provides a quantitative assessment of working conditions in the workplace, considers the main areas of safe and comfortable working conditions and areas of safe and comfortable working conditions when working on a PC.

Keywords: resources: enterprise potential, competitiveness, resource potential increase, key success factors